

HE 169/2021 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain, kaivoslain 40 ja 58 §:n ja ydinenergilain 23 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettua lakia, kaivoslakia ja ydinenergilakia. Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettua lakia täydennettäisiin ympäristövaikutusten arviointia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin ja vaarallisten aineiden suuronnettomuusvaaran torjuntaa koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin täytäntöönpanon osalta. Muutokset kohdistuisivat direktiivien mukaisten lupien myöntämistä, tiedoksiantoa sekä muutoksenhakua koskeviin säännöksiin. Lisäksi lakiin tehtäisiin teknisiä muutoksia.

Lisäksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettuun lakiin, ydinenergilakiin ja kaivoslakiin ehdotetaan lisättäväksi viittaussäännökset, jotka koskevat ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin lisättyä uutta, valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevaa säännöstä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2021 kuluessa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 EU-säädöksiensä sekä kansainvälisten sopimusten tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	4
3 Nykytila ja sen arviointi.....	7
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	10
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	10
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	10
5 Lausuntopalaute.....	11
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	13
6.1 Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta	13
6.2 Kaivoslaki	18
6.3 Ydinenergi laki.....	18
7 Lakia alemman asteinen sääntely	18
8 Voimaantulo	19
9 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	19
LAKIEHDOTUKSET	22
Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta.....	22
Laki kaivoslain 40 ja 58 §:n muuttamisesta	24
Laki ydinenergi lain 23 §:n muuttamisesta	25
LIITE	26
RINNAKKAISTEKSTIT	26
Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta.....	26
Laki kaivoslain 40 ja 58 §:n muuttamisesta	30
Laki ydinenergi lain 23 §:n muuttamisesta	32

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Suomi on vastaanottanut 28.11.2019 Euroopan komissiolta virallisen huomautuksen (asi-anumero 2019/2290) koskien tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/92/EU (jäljempänä *YVA-direktiivin*) täytäntöönpanoa Manner-Suomessa ja Ahvenanmaalla. Komissio on katsonut, että useita direktiivin säännöksiä ei ole asianmukaisesti täytäntöönpantu Suomessa. Komission mukaan puutteet koskevat muun muassa ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (jäljempänä *YVA-menettely*) soveltamisalan määräytymistä, YVA-menettelyn tulosten huomioon ottamista lupamenettelyissä, kansainvälistä kuulemismenettelyä sekä päätösten perusteleamiseen ja muutoksenhakuoikeuteen liittyviä kysymyksiä.

Osa komission huomautuksista on luonteeltaan teknisiä ja liittyvät direktiivin säännösten täytäntöönpanon yksityiskohtiin. Iso osa komission väitteistä kohdistuu YVA-direktiivin lupamenettelyille asettamien vaatimusten täytäntöönpanoon sektorikohtaisissa lupasäädöksissä, joissa säädetään YVA-menettelyä koskevien hankkeiden lupamenettelyistä. Komission virallinen huomautus koskee siten ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, jäljempänä *YVA-laki*) lisäksi myös joukkoa sektorikohtaisia lupasäädöksiä. Huomautukseen liittyvät työ- ja elinkeinoministeriön toimialalla olevat säädökset ovat vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettu laki (390/2005, jäljempänä *kemikaaliturvallisuuslaki*), kaivoslaki (621/2011) sekä ydinenergialaki (990/1987), joihin muutostarve kohdistuu. Komissio on katsonut, että YVA-lain soveltaminen ei kaikilta kohdilta ole selvää eri lupien myöntämisen yhteydessä.

Suomi on 24.3.2020 antamassaan vastauksessa ilmoittanut, että Manner-Suomi ja Ahvenanmaa tulevat täydentämään kansallista lainsäädäntöään YVA-direktiivin säännösten täytäntöönpanon täsmentämiseksi. Lainsäädäntömuutokset valmistellaan siten, että lainsäädäntömuutokset kokonaisuudessaan tulisivat voimaan vuoden 2021 aikana.

Suomi on vastaanottanut toisen Euroopan komission virallisen huomautuksen 3.7.2020 (asi-anumero 2020/2218) koskien vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta sekä neuvoston direktiivin 96/82/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/18/EU (jäljempänä *Seveso III-direktiivi*) täytäntöönpanoa Manner-Suomessa ja Ahvenanmaalla. Komissio on katsonut, että useita direktiivin säännöksiä ei ole pantu asianmukaisesti täytäntöön. Komission huomautus koskee direktiivin säännösten yksityiskohtien sisällyttämistä kansalliseen lainsäädäntöön ja muutokset ovat pääosin luonteeltaan teknisiä.

Suomi on 30.10.2020 antamassaan vastauksessa ilmoittanut, että komission huomautuksen kohteena olevia säännöksiä on osittain jo kansallisessa lainsäädännössä ja näin ollen kiistänyt komission huomautuksen siltä osin. Suomi on vastannut muiden komission huomautuksen kohteena olleiden säännöksiä osalta, että Suomi tulee muuttamaan kemikaaliturvallisuuslakia ja vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta annettua valtioneuvoston asetusta (685/2015). Tarvittavat muutokset koskevat osittain samoja säännöksiä kuin edellä mainitussa YVA-direktiivissä koskevassa komission huomautuksessa on sitouduttu muuttamaan kemikaaliturvallisuuslakia.

1.2 Valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä. Hallituksen esityksen tausta-aineisto on saatavilla ministeriön internetsivuilla tunnuksella [TEM009:00/2021](#).

Tarvittavia säännösmuutoksia on käsitelty myös virallisen huomautuksen koordinoimista varten perustetussa yhteistyöryhmässä.

Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella Lausuntopalvelu.fi -palvelussa 10.5. – 21.6.2021. Esityksestä pyydettiin lausuntoa Lausuntopalvelu.fi -palvelussa 56:lta viranomaiselta ja yhteisöltä: Aalto-yliopisto, Ahvenanmaan maakuntahallitus / Ålands landskapsregering, aluehallintovirastot (6), Elinkeinoelämän keskusliitto EK, ELY-keskukset (15), Energiateollisuus ry, Eurajoen kunta, Fennovoima Oy, Fortum Power and Heat Oy, Geologian tutkimuskeskus, Greenpeace Suomi, Kemianteollisuus ry, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, liikenne- ja viestintäministeriö, Loviisan kaupunki, Metsäteollisuus ry, oikeusministeriö, Onnettomuustutkintakeskus, puolustusministeriö, sisäministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Suomen kaasuyhdistys ry, Suomen kuntaliitto, Suomen luonnonsuojeluliitto, Suomen palopäällysteliitto ry, Suomen pelastusjohtajat ry, Säteilyturvakeskus, Teknisen kaupan liitto, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, Teknologiateollisuus ry, Teollisuuden Voima Oyj / Posiva Oy, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, ulkoministeriö, Ydinturvallisuusneuvottelukunta, ympäristöministeriö ja Öljy- ja kaasutekniikka ry.

2 EU-säädöksiä sekä kansainvälisten sopimusten tavoitteet ja pääasiallisen sisältö

YVA-direktiivi

YVA-direktiivi koskee sellaisten julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arviointia, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ennen luvan myöntämistä hankkeet, joilla etenkin laatunsa, kokonsa tai sijaintinsa vuoksi todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia, alistetaan lupamenettelyyn ja että niiden vaikutukset arvioidaan. Nämä hankkeet määritellään direktiivin 4 artiklassa.

Direktiivin 1 artiklan 2 kohdan e alakohdassa säädetään ’yleisöllä, jota asia koskee’-määritelmästä. Sen mukaan direktiivissä tarkoitetaan ’yleisöllä, jota asia koskee’, yleisöä, johon 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen ympäristöä koskevat päätöksentekomenettelyt vaikuttavat tai todennäköisesti vaikuttavat, taikka yleisöä, jonka etua ne koskevat; tämän määritelmän mukaisesti katsotaan, että asia koskee ympäristönsuojelua edistävien ja kansallisen lainsäädännön mahdolliset vaatimukset täyttävien valtiosta riippumattomien järjestöjen etua.

Direktiivin 6 artiklan 5 kohdassa säädetään yleisölle tiedottamisesta.

Direktiivin 6 artiklan 6 kohdassa säädetään tiedottamisen määräajoista. Kohdan mukaan on asetettava eri vaiheille kohtuulliset määräajat, joilla mahdollistetaan, että yleisölle tiedottamiseen ja yleisön, jota asia koskee, valmistautumiseen sekä tehokkaaseen osallistumiseen ympäristöä koskevaan päätöksentekoon tämän artiklan mukaisesti jää riittävästi aikaa.

Direktiivin 7 artiklassa säädetään kansainvälisestä kuulemismenettelystä. Jos jäsenvaltion tiedossa on, että tietyllä hankkeella on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia toisessa jäsenvaltiossa, tai jos jäsenvaltio, johon todennäköisesti kohdistuu merkittävä vaikutus, niin

vaatii, sen jäsenvaltion, jonka alueella hanke aiotaan toteuttaa, on toimitettava sille jäsenvaltiolle, johon vaikutus kohdistuu, mahdollisimman pian ja viimeistään silloin, kun se tiedottaa asiasta omille kansalaisilleen.

Direktiivin 8 artiklassa säädetään kuulemisten tuloksen huomioonottamisesta luvassa. Artiklan mukaan kuulemisten ja käytyjen neuvottelujen tulokset sekä 5–7 artiklan mukaisesti saadut tiedot on otettava asianmukaisesti huomioon lupamenettelyssä.

Direktiivin 8 a artiklan 1 kohdassa säädetään perustellun päätelmän huomioonottamisesta luvassa. Kohdan mukaan luvan myöntämispäätöksen on sisällettävä muuan muassa tiedot direktiivin 1 artiklan 2 kohdan g alakohdan iv alakohdassa tarkoitettusta perustellusta päätelmästä.

Direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa säädetään muuan muassa lupapäätöksen tiedottamisesta yleisölle.

Direktiivin 11 artiklan 1 kohdassa säädetään muutoksenhausta. Kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisen oikeusjärjestelmän mukaisesti siihen yleisöön kuuluville, jota asia koskee ja: a) joiden etua asia riittävästi koskee tai vaihtoehtoisesti; b) jotka väittävät oikeuksiensa heikentyvän, jos jäsenvaltion hallintolainkäyttöä koskevassa säännöstössä niin edellytetään, on mahdollisuus saattaa tuomioistuimessa tai muussa laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa elimessä tähän direktiiviin sisältyvien yleisön osallistumista koskevien säännösten soveltamisalaan kuuluvien päätösten, toimien tai laiminlyöntien asiassällön taikka niihin liittyvien menettelyjen laillisuus uudelleen tutkittavaksi.

Seveso III-direktiivi

Seveso III-direktiivin tavoite on vahvistaa säännöt sellaisten suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi, joissa on mukana vaarallisia aineita, ja rajoitetaan suuronnettomuuksista ihmisten terveydelle ja ympäristölle aiheutuvia seurauksia, jotta koko unionissa voitaisiin taata yhdenmukaisesti ja tehokkaasti korkea suojelun taso. Direktiiviä sovelletaan direktiivin 2 artiklassa tarkoitettuihin tuotantolaitoksiin, joissa käsitellään vaarallisia aineita.

Direktiivin 3 artiklan 18 säädetään 'yleisön, jota asia koskee' –määritelmästä. Kohdan mukaan direktiivissä tarkoitetaan 'yleisöllä, jota asia koskee' yleisöä, johon onnettomuus vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa, tai yleisöä, jonka etua 15 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvia asioita koskeva päätös koskee; tätä määritelmää sovellettaessa valtioista riippumattomilla järjestöillä, jotka edistävät ympäristönsuojelua ja täyttävät mahdolliset kansallisen lainsäädännön mukaiset vaatimukset, katsotaan olevan etu tässä asiassa.

Direktiivin 15 artiklan 7 kohdassa säädetään yleisölle tiedottamisesta sekä yleisö, jota asia koskee kuulemisesta. Kohdan mukaan eri vaiheilla täytyy olla kohtuulliset määräajat valmistautumiseen sekä tehokkaaseen osallistumiseen ympäristöä koskevaan päätöksentekoon jää riittävästi aikaa.

Direktiivin 23 artiklan b alakohdassa säädetään muutoksenhakuoikeudesta yleisölle, jota asia koskee. Alakohdan mukaan yleisöllä, jota asia koskee, on kansallisten oikeusjärjestelmiensä mukaisesti tämän direktiivin 15 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa mahdollisuus saattaa asian laillisuus uudelleen tutkittavaksi direktiivin 2011/92/EU 11 artiklassa säädettyjen menettelyjen mukaisesti.

Ympäristötietodirektiivi

HE 169/2021 vp

Ympäristöä koskevan tiedon saantiin liittyy ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta ja neuvoston direktiivin 90/313/ETY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/4/EY (jäljempänä *ympäristötietodirektiivi*). Ympäristötietodirektiivillä pyritään turvaamaan viranomaisten omassa tai viranomaista varten toisen hallussa olevan ympäristötiedon julkinen saatavuus. Direktiivin tavoitteena on myös varmistaa, että ympäristötietoa saatetaan viran puolesta saataville ja levitetään yleisölle, jotta saavutetaan ympäristötiedon mahdollisimman laaja järjestelmällinen saatavuus ja levittäminen yleisölle. Tämän vuoksi on edistettävä erityisesti tietoverkkojen ja/tai sähköisten välineiden käyttöä, jos sellaisia on käytettävissä.

Direktiivin 2 artikla sisältää ympäristötiedon määritelmät. Ympäristötietodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaan ympäristötiedolla tarkoitetaan ”kirjallisessa, visuaalisessa, kuultavassa, sähköisessä tai muussa aineellisessa muodossa olevaa tietoa” erinäisistä ympäristöön liittyvistä tekijöistä (osa-alueiden tila ja vuorovaikutus, ympäristöön vaikuttavat toimenpiteet ja tekijät, ympäristölainsäädännön toimeenpanoa koskevat kertomukset, analyysit ja oletukset, joita käytetään ympäristöön liittyvien toimenpiteiden ja toimien yhteydessä ja ihmisten terveyden ja turvallisuuden tila, elintarvikeketjun saastuminen tarvittaessa mukaan lukien, sekä elinolojen, kulttuurikohteiden ja rakennetun ympäristön tila, sikäli kuin se voi vaikuttaa näihin). Ympäristötiedon käsite on siten laaja eikä se kata vain suoranaisesti ympäristöä koskevia tietoja vaan myös ympäristöön vaikuttavia tietoja.

Direktiivin 4 artikla (2 kohdan f alakohta) mahdollistaa ympäristötietojen avoimesta saatavuudesta poikkeamisen henkilötietojen suojan vuoksi. Ympäristötietodirektiivin poikkeuksia on kuitenkin tulkittava suppeasti vertaamalla tiedon ilmaisemiseen liittyvää yleistä etua epäami-sellä saavutettaviin etuihin siten, että tietojen saatavuus on pääsääntö.

Århusin yleissopimus

Århusin yleissopimuksessa annetaan yleisölle (yksityishenkilöille ja heitä edustaville järjestöille) oikeus saada tietoa ympäristöasioista ja osallistua ympäristöasioita koskevaan päätöksentekoon sekä hakea korvausta, jos näitä oikeuksia ei kunnioiteta. Århusin sopimus on Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomission yleissopimus, joka on tullut voimaan 30.10.2001. Euroopan yhteisö allekirjoitti yhdessä kaikkien jäsenvaltioidensa kanssa Århusin yleissopimuksen vuonna 1998. Århusin yleissopimus on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetulla lailla (767/2004) ja tullut voimaan 30.11.2004.

Århusin yleissopimuksen 6 artiklan mukaan yleisölle, jota asia koskee, tiedotetaan ympäristöön liittyvän päätöksentekomenettelyn alkuvaiheessa joko julkisen ilmoituksen välityksellä tai tarvittaessa henkilökohtaisesti muun muassa menettelyn aloittamisajankohdasta ja yleisön osallistumismahdollisuuksista. Artiklan mukaan yleisön osallistumismenettelyn eri vaiheissa on ol-tava kohtuulliset määräajat ja kukin sopimuspuoli huolehtii siitä, että yleisö voi osallistua jo alkuvaiheessa, kun kaikki vaihtoehdot ovat avoimia ja kun yleisö voi osallistua menettelyyn tehokkaasti. Yleisön on mahdollista esittää huomautuksia tai mielipiteitä liittyen ehdotettuun toimeen. Päätöksestä tiedotetaan yleisölle viipymättä soveltuvien menettelyjen mukaisesti sen jälkeen, kun viranomainen on tehnyt päätöksen.

Muutoksenhausta ja vireillepano-oikeudesta säädetään Århusin yleissopimuksen 9 artiklassa. Sen mukaan niillä, jotka kuuluvat yleisöön, jota asia koskee ja joiden etua asia riittävästi koskee, on mahdollisuus saattaa mikä tahansa 6 artiklan soveltamisalaan kuuluva päätös uudelleen tutkittavaksi toimivaltaiseen tuomioistuimeen. Yleisöön kuuluvilla tulee olla 9 artiklan mukaan

uudelleentarkastelumenettelyjen lisäksi ja niiden soveltamista rajoittamatta mahdollisuus turvautua hallinnollisiin tai tuomioistuinmenettelyihin yksityishenkilöiden ja viranomaisten sellaisten toimien tai laiminlyöntien tutkimiseksi uudelleen, jotka ovat sopimuspuolen kansallisen ympäristölainsäädännön säännösten kanssa ristiriidassa. Menettelyiden tulee olla riittäviä ja tehokkaita oikeussuojakeinoja, joihin sisältyy tarvittaessa väliaikaiset turvaamistoimenpiteet. Niiden tulee olla myös oikeudenmukaisia, tasapuolisia ja nopeita eivätkä ne saa olla niin kalliita, että se olisi este menettelyyn osallistumiselle. Århusin yleissopimuksen 9 artiklan nojalla tehdyt päätökset annetaan kirjallisesti tai kirjalliseen muotoon tallennettuina. Tuomioistuinten ja mahdollisuuksien mukaan myös muiden elinten päätökset asetetaan julkisesti saataville.

3 Nykytila ja sen arviointi

Kemikaaliturvallisuuslaki ja YVA-laki

Kemikaaliturvallisuuslaissa on osittain säädetty Seveso III-direktiivin täytäntöönpanosta. YVA-laissa on puolestaan säädetty ympäristövaikutusten arviointimenettelystä ja sillä on osittain täytäntöönpantu YVA-direktiivi. YVA-direktiivi on täytäntöönpantu myös valtioneuvoston asetuksella (277/2017), maankäyttö- ja rakennuslainsäädännöllä (maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) ja –asetus (895/1999)), luonnonsuojelulaille (1096/1996) sekä lupamenettelyjä koskevien velvoitteiden osalta alakohtaisilla säädöksillä joihin kemikaaliturvallisuuslaki, kaivoslaki ja ydinenergalaki kuuluvat.

YVA-direktiivin soveltamisalaan kuuluu hankkeita, jotka Seveso III-direktiivissä katsottu kuuluvan direktiivin soveltamisalaan kuuluviksi tuotantolaitoksiksi. Kemikaaliturvallisuuslain 26 §:ssä on säädetty ympäristövaikutusten arviointiselostuksen esittämisveloitteesta kemikaaliturvallisuuslain nojalla annettavaa lupaa hakiessa. Pykälässä on viitattu kumottuun ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin (468/1994).

Ympäristövaikutusten arvioinnin huomioon ottamisesta lupamenettelyssä ja luvassa säädetään YVA-lain 4 luvussa. Suomen vastauksessa Euroopan komissiolle on luvattu muuttaa kemikaaliturvallisuuslakia siten, että siinä viitataan perusteltuun päätelmään ja säädetään siitä, että lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten perusteltu päätelmä on otettu huomioon. Kemikaaliturvallisuuslain 26 §:stä puuttuu viittaus YVA-lain 23 §:n mukaisen perustellun päätelmän huomioon ottamisesta lupapäätöstä tehtäessä. YVA-lain 25–27 §:ssä on säädetty ympäristövaikutusten arviointimenettelyn huomioon ottamisesta lupamenettelyssä ja luvassa. Suomen vastauksessa Euroopan komissiolle on myös sitouduttu lisäämään kemikaaliturvallisuuslakiin säännökset perustellun päätelmän ja sen huomioon ottamista koskevien tietojen sisällyttämisestä lupapäätökseen. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on soveltanut YVA-lain lupaharkintaa koskevia säännöksiä jo nykyisin.

Kemikaaliturvallisuuslain 12 a luvussa on säädetty lain soveltamisalaan kuuluvien lupa-asioiden kuulemisesta ja tiedottamisesta. Kemikaaliturvallisuuslain 12 a luvussa ei ole säädetty YVA-direktiivin mukaisesta kansainvälistä kuulemistä koskevasta menettelystä tilanteissa, joissa lain soveltamisalaan kuuluvalla hankkeella katsotaan olevan todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia. Hallintolain 63 §:ssä on säädetty yleislakina tiedoksiannosta ulkomaille. Tiedoksiannot toimitetaan hallintolain säännösten tai asianomaisen vieraan valtion lainsäädännön mukaan, jollei Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista ei muuta johdu. Euroopan komission käynnistämän rikkomusmenettelyä koskevassa Suomen vastauksessa Euroopan komissiolle Suomi on sitoutunut muuttamaan kansainvälistä kuulemistä koskevia säännöksiä sekä lisätä lupia koskeviin säännöksiin viittaussäännökset.

HE 169/2021 vp

Kansainvälistä kuulemismenettelyä tarvitsevia kemikaaliturvallisuuslain mukaisia lupahakemuksia ei ole ollut Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla tähän mennessä.

YVA-lain muuttamisesta annetulla lailla (556/2021) YVA-lakiin on lisätty uusi 29 a §, jossa säädetään lupaviranomaisen velvollisuuksista valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavissa hankkeissa. Pykälän 1 momentin mukaan lupaviranomaisen on toimitettava 28 §:ssä tarkoitettua hanketta koskeva lupahakemus sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle silloin, kun arviointimenettelyyn on osallistunut Euroopan unionin jäsenvaltio. Ympäristöministeriö toimittaa ne jäsenvaltiolle. Pykälän toisen momentin mukaan lupaviranomaisen on toimitettava lupapäätöksensä sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle, joka toimittaa ne ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn osallistuneelle toiselle valtiolle.

YVA-lain perusteluiden (HE 50/2021 vp) mukaan lupahakemuksen olennaisia osia voitaisiin katsoa olevan ainakin ne osat, joiden perusteella toisen valtion viranomaiset ja ne, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, voivat tunnistaa sen, minkälaisia rajat ylittäviä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia hankkeella voi olla, ja miten valtion YVA-menettelyn yhteydessä antamat kommentit on otettu huomioon. Lupapäätöksen olennaisia osia voitaisiin YVA-lain perusteluiden mukaan katsoa olevan ainakin ne osat, joiden perusteella toisen valtion viranomaiset ja ne, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, voivat tunnistaa sen, miten arviointiselostus, perusteltu päätelmä ja kansainvälinen kuuleminen on otettu huomioon sekä sen, mitä toimia lupapäätös edellyttää tunnistettujen merkittävien haitallisten rajat ylittävien ympäristövaikutusten välttämiseksi, ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi tai poistamiseksi sekä seuraamiseksi.

Lupahakemuksen toimittamista koskeva velvoite koskisi ainoastaan tilanteita, joissa arviointimenettelyyn on osallistunut toinen Euroopan unionin jäsenvaltio. Lupapäätöksen toimittamista koskeva velvoite koskisi kaikkia YVA-menettelyyn osallistuneita, myös Euroopan unionin ulkopuolisia, valtioita, sillä velvoite lupapäätöksen toimittamisesta toiselle valtiolle perustuu YVA-direktiivin lisäksi Espoon sopimukseen.

Kemikaaliturvallisuuslain 104 b §:ssä säädetään lupahakemuksesta tiedottamisesta. Hallintolain 62 a § julkisesta kuuluttamisesta on tullut voimaan 1.1.2020. Hallintolain ollessa yleislaki kemikaaliturvallisuuslaissa on osittain päällekkäisiä säännöksiä hallintolain kanssa sekä viittaus kumottuun julkisista kuulutuksista annettuun lakiin (34/1925).

Kemikaaliturvallisuuslain 126 §:ssä on säädetty muutoksenhausta. Kemikaaliturvallisuuslain 126 §:ssä säädetään muutoksenhausta ministeriön ja valvontaviranomaisen päätökseen. Pykälässä on viitattu oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin (808/2019). Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa lain 7 §:ssä säädetään yleisesti valitusoikeudesta hallintoasioissa. Erityislaissa voidaan antaa tarkemmat säännökset valitusoikeudesta. Seveso III-direktiivin 23 artiklan b alakohdassa on säädetty, että yleisöllä, jota asia koskee, on kansallisten oikeusjärjestelmiensä mukaisesti tämän direktiivin 15 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa mahdollisuus saattaa asian laillisuus uudelleen tutkittavaksi direktiivin 2011/92/EU 11 artiklassa säädettyjen menettelyjen mukaisesti. Komission käynnistämän rikkomusmenettelyn Seveso III-direktiivin osalta komissio on myös katsonut, että 'yleisöllä, jota asia koskee' -määritelmää ei ole tarvittavilta osin täytäntöönpantu kemikaaliturvallisuuslaissa. Kemikaaliturvallisuuslain 6 §:n 23 kohdassa ei ole sisällytetty järjestöjä 'yleisöllä, jota asia koskee' -määritelmään sekä muutoksenhakusäännöksissä ei ole myöskään tarkemmin määritelty nykyään järjestöjen muutoksenhakuoikeutta. Suomen antamassa vastauksessa kemikaaliturvallisuuslakiin on luvattu lisätä järjestöt 'yleisöllä, jota asia koskee' -määritelmään ja antaa tarkemmat säännökset järjestöjen muutoksenhakuoikeudesta.

HE 169/2021 vp

Vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (685/2015) ja räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (819/2015) on säädetty lupapäätösten sisällöstä ja lupapäätöksestä tiedottamisesta. Asetuksissa on viitattu kumottuun ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin (468/1994). Kemikaaliturvallisuuslain nojalla annetun lupapäätöksen sisällöstä säädetään asetuksissa eri lupien mukaisesti. YVA-lain mukaisia hankkeita koskevia lupapäätöksiä tehdään kemikaaliturvallisuuslain 23 ja 58 §:n nojalla. Kyseisien säännösten perusteella annettavissa luvissa on huomioitu YVA-laissa säädetty ympäristövaikutusten arviointi lupaharkinnassa.

Kaivoslaki ja ydinenergilaki

Kaivoslain (621/2011) lupamenettelyt kuuluvat YVA-lain soveltamisalaan. Voimassa oleva kaivoslaki ei sisällä säännöksiä tilanteista, joissa lain soveltamisalaan kuuluvalla hankkeella katsotaan olevan todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia.

Ydinenergilaki (990/1987) on yksi YVA-lain soveltamisalaan kuuluvien hankkeiden lupamenettelyihin sovellettavista sektorikohtaisista säädöksistä. Myöskään ydinenergilakiin ei sisälly säännöksiä niitä tilanteita varten, joissa lain soveltamisalaan kuuluvalla hankkeella katsotaan olevan todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia. Ydinenergilaki ei tältä osin täytä YVA-direktiivin vaatimuksia.

Hallintolaki ja viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettu laki

Hallintolain (434/2003) 62 a ja 62 b §:ssä säädetään yleislakina julkisesta kuulutuksesta sekä tietojen julkaisemisesta yleistiedoksiantona ja julkista kuulutusta toimitettaessa. Toimivalta julkisen kuulutuksen käyttämiseksi annetaan kuitenkin erityislainsäädännössä. Hallintolain 62 b §:ssä on poikettu viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentista sallimalla välttämättömien henkilötietojen julkaisun yleistiedoksiantoa ja julkista kuulutusta toimitettaessa.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään henkilötietojen luovuttamisesta viranomaisen rekisteristä. Viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suoja koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja.

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 7 §:n 1 momentissa säädetään valitusoikeudesta. Momentin mukaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään. Viranomaisen saa hakea muutosta valittamalla myös, jos valittaminen on tarpeen viranomaisen valvottavana olevan yleisen edun vuoksi.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Kemikaaliturvallisuuslakiin tehtäisiin tarvittavat muutokset siten, että YVA-direktiivin sekä Seveso III-direktiivin kansallista täytäntöönpanoa täydennettäisiin. Kemikaaliturvallisuuslakia muutettaisiin lisäämällä 'yleisö, jota asia koskee'-määritelmään myös järjestöt, tarkentamalla lupaharkinnassa ympäristövaikutusten arvioinnin huomioiseen viittaavia säännöksiä sekä lupahakemuksesta ja -päätöksestä tiedottamista koskevia säännöksiä lisäten samalla niihin viittauksen uuteen YVA-lain 29 a §:ään, jossa säädetään lupaviranomaisen velvollisuuksista valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavissa hankkeissa. Muutoksenhakusäännökseen lisättäisiin rekisteröityjen yhdistyksien ja säätiöiden valitusoikeus, jolloin direktiivien vaatimat järjestöt voisivat hakea muutosta lupapäätöksiin. Valitusoikeutta koskevaa säännöstä muutettaisiin kattamaan myös sijaintikuntien valitusoikeus. Lisäksi säännökseen tehtäisiin teknisiä muutoksia muun muassa muuttamalla viittauksia voimassa oleviin säädöksiin.

Kaivoslain ja ydinenergialain lupamenettelyä koskeviin säännöksiin lisättäisiin viittaukset uuteen YVA-lain 29 a §:ään, jossa säädetään lupaviranomaisen velvollisuuksista valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavissa hankkeissa. Lisäykset olisivat osa YVA-direktiivin 7 artiklan kansallista täytäntöönpanoa.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Viranomaisvaikutukset

Kemikaaliturvallisuuslakiin ehdotetut muutokset koskisivat määrittelyjä, lupakäsittelyä ja -asioiden tiedottamista sekä muutoksenhakua. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on soveltanut voimassa olevaa YVA-lakia niiden lupahakemusten osalta, joihin on liittynyt YVA-lain mukainen hanke. Näin ollen lupaharkintaan liittyvien säännöksiä koskevat muutokset ovat säännösteknisiä, eikä vaikuta viranomaisen toimintaan.

YVA-lain 29 a §:än kansainvälistä kuulemistä koskevaan menettelyyn tehtävä viittaus ei myöskään aiheuttaisi lisäkustannuksia viranomaisille. Kansainväliseen menettelyyn liittyvät velvoitteet eivät vaikuttaisi merkittävästi viranomaisten resursseihin, sillä tällaisia hankkeita ei ole ollut esimerkiksi kemikaaliturvallisuuslain mukaisissa luvissa. Jos tällainen hanke tulee, velvoitteiden toteuttaminen edellyttäisi kuitenkin yhteistyötä yhteys- ja lupaviranomaisen sekä ympäristöministeriön välillä. Hankkeesta vastaava vastaisi toiselle valtiolle toimitettavien asiakirjojen käännösten kustannuksista, joten käännöskustannukset eivät jäisi viranomaisten vastattavaksi.

Muutoksenhakua koskevat säännösmuutokset kemikaaliturvallisuuslakiin antaisivat rekisteröidyille yhdistyksille ja säätiöille, joiden tarkoituksena on alueen luonnon-, ympäristön- tai terveydensuojelun edistäminen sekä toiminnan sijaintialueen kunnille valitusoikeuden. Säännösmuutos voi lisätä jonkin verran valitusten käsittelyyn liittyviä tehtäviä Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa sekä tuomioistuimissa.

Taloudelliset vaikutukset

YVA-lakiin tehtävän viittauksen osalta kansainvälistä kuulemistä koskevaa menettelyä koskevat uudet asiakirjojen kääntämisvelvoitteet kuuluisivat aiheuttaja maksaa -periaatteen mukai-

HE 169/2021 vp

sesti hankkeesta vastaavalle. Muutoksesta aiheutuisi hankkeesta vastaavalle näin ollen lisäku-
luja. Ne koskisivat vain suuria hankkeita, joiden suunnittelukustannusten kokonaisuudessa
käännöskulut eivät olisi merkittävässä asemassa. Kansainvälistä kuulemistä koskevia hankkeita
ei ole ollut esimerkiksi kemikaaliturvallisuuslain mukaisissa luvissa, jonka vuoksi kustannukset
kohdistuisivat toiminannanharjoittajille hyvin harvoin.

Yritysvaiikutukset

Kemikaaliturvallisuuslain muutosehdotuksella ei ole merkittäviä yritysvaiikutuksia, koska lupa-
käsittely on vastannut YVA-lain säännöksiä jo nykyään.

Valitusoikeuden laajentaminen ympäristövaikutusten arviointia koskevien lupahankkeiden
osalta rekisteröityihin yhdistyksiin ja säätiöihin, joiden tarkoituksena on alueen luonnon-, ym-
päristön- tai terveydensuojelun edistäminen sekä päätöstä koskevan toiminnan sijaintialueen
kunnalle voi lisätä lupapäätöksiin kohdistuvia valituksia. Valitusoikeus koskisi kemikaalitur-
vallisuuslain mukaisia lupia. Kemikaaliturvallisuuslain 126 ja 126 a §:n nojalla lupapäätöksen
voisi kuitenkin edelleen panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Ympäristövaikutukset ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Kemikaaliturvallisuuslakiin lisättäväksi ehdotettujen YVA-lakiin tehtävien viittausten osalta
esityksellä voidaan katsoa olevan myönteisiä ympäristö- ja yhteiskunnallisia vaikutuksia niiden
selkeyttäessä YVA-lain soveltamisalaa ja viranomaisten toimivaltaa. Kansainvälistä kuulemis-
menettelyä koskevat säännösethdotukset edistävät kansainvälisellä tasolla myönteisiä ympä-
ristö- ja yhteiskunnallisia vaikutuksia. Kemikaaliturvallisuuslakiin lisättäväksi ehdotetut lupa-
hakemuksen tiedottamista koskevat säännökset antaisivat YVA-direktiivin, Seveso III-direktiiv-
in ja ympäristötiedotdirektiivin vaatimusten mukaisesti yleisölle mahdollisimman kattavasti tie-
toa meneillään olevista kemikaaliturvallisuuslain mukaisista lupahankehakemuksista.

Kemikaaliturvallisuuslaissa valitusoikeuden laajentaminen hallintolaissa säädetystä valitusoi-
keudesta rekisteröityihin yhdistyksiin ja säätiöihin, joiden tarkoituksena on luonnon-, ympäris-
tön tai terveydensuojelun edistäminen sekä sijaintialueen kuntiin turvaisi yhteisöjen vaikutus-
mahdollisuuksia ympäristövaikutusten arviointia edellyttävissä hankkeissa.

5 Lausuntopalaute

Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella Lausuntopalvelu.fi –palvelussa 10.5. –
21.6.2021. Esityksestä pyydettiin lausuntoa Lausuntopalvelu.fi -palvelussa 56:lta viranomai-
selta ja yhteisöltä.

Lausunnon antoivat lausuntokierroksen aikana esitysluonnokseen Ahvenanmaan maakuntahäl-
litus / Ålands landskapsregering, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Energiateollisuus ry, For-
tum Power and Heat Oy, liikenne- ja viestintäministeriö, oikeusministeriö, Onnettomuustutkin-
takeskus, Säteilyturvakeskus / Ydinturvallisuusneuvottelukunta, Teknisen kaupan liitto ja Tur-
vallisuus- ja kemikaalivirasto. Metsäteollisuus ry ja ympäristöministeriö toimittivat lausuntonsa
annetun lausuntoajan jälkeen. Asiaan lausuneista tahoista ainoastaan Elinkeinoelämän keskus-
liitto EK, Metsäteollisuus ry, oikeusministeriö, Teknisen kaupan liitto ja ympäristöministeriö
esittivät ehdotukseen huomioita. Muilla tahoilla ei ollut kommentoitavaa tai lausuttavaa esitys-
luonnokseen.

Esitettyjä muutoksia pidettiin annetuissa lausunnoissa pääasiassa kannatettavina. Kemikaaliturvallisuuslain osalta valitusoikeuden laajentamista muutoksenhaussa vastustivat Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Metsäteollisuus ry sekä Teknisen kaupan liitto. Edellä mainitut tahot katsoivat, että muutoksenhaku vaikuttaisi lupaprosessin keston ja ennakoitavuuteen sekä kyseenalaistivat Euroopan komission rikkomennettelyä koskevat muutosvaatimukset muutoksenhaun osalta. Annetussa esitysehdotuksessa on laajasti avattu Euroopan komission aloittaman rikkomusmenettelyn taustat. Lisäksi esitysehdotuksen perusteluissa on avattu keskeiset säännökset sekä kansainväliset sopimukset, jotka edellyttävät muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön tältä osin. Kemikaaliturvallisuuslain osalta valitusoikeuden laajentaminen täytyy sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön Euroopan komission aloittaman rikkomusmenettelyn johdosta vuoden 2021 aikana, jonka vuoksi ehdotuksessa ei ole käsitelty laajemmin lupamenettelyjen uudistamista.

Oikeusministeriön lausunnossa kiinnitettiin huomioita esitysluonnoksen kemikaaliturvallisuuslain 104 b ja 104 f §:n osalta siihen, miten julkista kuulemista ja tiedoksiantoa koskevat säännökset oli luonnoksessa muotoiltu suhteessa yleislakina toimivaan hallintolakiin sekä henkilötietojen suojan perusteluihin. Lisäksi oikeusministeriö esitti teknisiä muutosehdotuksia pykäliin. Ehdotusta on korjattu muuttamalla 104 b ja 104 f §:n nimikettä sekä 104 b §:n 1 ja 2 momentin ja 104 f §:n sisältöä. Muilta osin perusteluja on joiltakin osin tarkennettu ja teknisiä korjauksia on tehty ehdotettuihin pykäliin. Seveso III-direktiivin 15 artiklan 7 kohdan mukaisesti tiedonsaantioikeuden turvaamiseksi ”yleisölle, jota asia koskee” lupahakemus ja –päätös annettaisiin tiedoksi erikseen niissä tapauksissa, joissa Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa on tiedossa määritelmän mukaisia osapuolia. Tältä osin lakiehdotusta ei ole muutettu.

Ympäristöministeriö on todennut puolestaan lausunnossaan, että kemikaaliturvallisuuslain 104 b ja 104 f §:ään, kaivoslain 40 ja 58 §:ään sekä ydinenergiain 23 §:ään esitetään lisättäväksi viittaukset YVA-lain uuteen 29 a §:ään ja viittaussäännökset on valmisteltu yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Ympäristöministeriö on myös tehnyt teknisiä huomioita kemikaaliturvallisuuslain muutosehdotukseen.

Ympäristöministeriö toteaa kuitenkin, että YVA-lain 29 a §:ään tehtävän viittauksen osalta voisi olla selkeämpää harkita yleisempää viittausmuotoa niin, että mikäli YVA-lain viitattuun säännökseen tulee muutoksia, nyt esitettyjä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan lakien viittaussäännöksiä ei tarvitse muuttaa. Ympäristöministeriö ehdottaa seuraavaa muotoilua: ”Lupaviranomaisen velvoitteista niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:ssä”. Myös oikeusministeriö ehdottaa lausunnossaan, että ydinenergiain 23 §:n muutoksen voisi vaihtoehtoisesti kirjoittaa myös yhteen momenttiin seuraavasti: ”Lupaviranomaisen velvollisuudesta toimittaa lupahakemus ja lupapäätös...”.

YVA-lain 29 a §:ään viittaavat säännökset (kemikaaliturvallisuuslain 104 b ja 104 f §, kaivoslain 40 ja 58 § sekä ydinenergiain 23 §) on lausuntopalautteen johdosta muutettu ympäristöministeriön ehdottamaan yleiseen muotoon, jolloin säännöksiä ei tarvitsisi muuttaa YVA-lakiin mahdollisesti myöhemmin tehtävien muutosten vuoksi.

Ympäristöministeriö kiinnittää lausunnossaan lisäksi huomion siihen, että ydinenergiain lakiin ehdotettu lupapäätöksen toimittamisvelvoitetta koskeva viittaussäännös esitetään sisällytettäväksi lain 23 §:n 2 momenttiin. Lain 23 § koskee lupahakemuksen käsittelemistä. Koska kyseessä oleva velvoite koskee kuitenkin lupapäätöksen toimittamista, se voisi olla selkeämpää sisällyttää johonkin sellaiseen säännökseen, jossa säädetään lupapäätöksen, eikä lupahakemuksen käsittelemistä. Tältä osin on jatkovalmistelussa todettu, että vaikka ydinenergiain 23 § koskee lu-

pahakemuksen käsittelyä ja YVA-lain 29 a §:ssä säädettyt velvollisuudet koskevat lupahakemuksen lisäksi myös lupapäätöstä, ydinenergialain 23 § on tarkoituksenmukaisin paikka viittaussäännökselle. Ydinenergialakiin ei sisälly yleistä luvan käsittelyä tai myöntämistä koskevaa pykälää vaan eri lupatyyppejä koskevaa sääntelyä on lain eri kohdissa.

Ympäristöministeriön lausunnossa oli kiinnitetty huomiota myös kemikaaliturvallisuuslain muutosehdotuksen perusteluihin sekä viittauksiin YVA-lain osalta. Kemikaaliturvallisuuslain perusteluja on tarkennettu siten ”yleisölle, jota asia koskee”-määritelmän sekä 104 f §:n osalta. Ehdotuksen 26 § säilyisi pientä teknistä muutosta lukuun ottamatta ehdotuksen mukaisena, koska säännöksessä viitataan kemikaaliturvallisuuslain 23 ja 58 §:ien mukaisiin lupiin. Ehdotettu muutos viittaisi YVA-lakiin informatiivisesti, eikä näin ollen muuttaisi sen soveltamista. Muutoksenhaun valitusoikeutta koskevan pykäläehdotuksen osalta ei myöskään tehtäisi muutoksia, koska valitusoikeuden rajaaminen 23 ja 58 §:ien mukaisiin hankkeisiin on selkeämpi lain soveltamisen kannalta ja se kattaa myös YVA-lain mukaiset hankkeet.

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta

6 §. Määritelmät. Pykälän 23 kohtaan ’yleisöllä, jota asia koskee’ –määritelmää ehdotetaan muutettavan siten, että siihen lisättäisiin rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, joiden tarkoituksena on päätöksen kohteena olevan toiminnan sijaintialueella luonnon-, ympäristön- tai terveydensuojelun edistäminen. Kohta vastaisi Seveso III-direktiivin 3 artiklan 18 kohtaa, jonka mukaan määritelmällä tarkoitetaan myös valtioista riippumattomia järjestöjä, jotka edistävät ympäristönsuojelua ja täyttävät mahdolliset kansallisen lainsäädännön mukaiset vaatimukset. Määritelmän nojalla asianosaisten lisäksi asiassa osallisia voisivat olla myös järjestöt. Jotta direktiivissä tarkoitettua järjestöä voidaan yksilöidä, kansallisesti määrittely rajattaisiin rekisteröityihin yhdistyksiin ja säätiöihin. Lisäksi määritelmä rajattaisiin koskemaan vain rekisteröityjä yhdistyksiä ja säätiöitä, joiden yhdistys- tai säätiörekisteriin merkitty toimialue kattaisi kyseisen alueen luonnon-, ympäristön- ja terveydensuojelun edistämisen.

26 §. Ympäristövaikutusten arvioinnin huomioon ottaminen luvassa. Pykälä ehdotetaan muutettavan siten, että siinä olisi selkeät viittaukset YVA-lain 25–27 §:iin. Pykälämuutoksella täydennettäisiin YVA-direktiivin 8 artiklan, 8 a artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 9 artiklan 1 kohdan täytäntöönpanoa. Muutoksella selkeytettäisiin kemikaaliturvallisuuslain ja YVA-lain suhdetta. Pykälässä velvoitettaisiin turvallisuus- ja kemikaalivirasto huomioon ottamaan lupaharkinnassa YVA-lain 26 §:ssä säädetty ympäristövaikutusten arviointia koskevat asiakirjat ja sisällyttämään perusteltu päätelmä lupapäätökseen. Muutokset eivät vaikuttaisi ratkaisukäytäntöön, sillä turvallisuus- ja kemikaalivirasto soveltaa YVA-lakia tältä osin jo nykyään. Pykälään lisättäisiin asetuksenantovaltuus valtioneuvostolle, jotta valtioneuvoston asetuksissa voitaisiin antaa tarkentavia säännöksiä lupapäätöksen sisällöstä ja lupapäätöksestä tiedottamisesta.

104 b §. Lupahakemuksen tiedoksianto. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavan siten, että viittaus kumottuun julkisista kuulutuksista annettuun lakiin (34/1925) poistettaisiin ja viitattaisiin voimassa olevaan hallintolain 62 a §:ään, jossa säädetään julkisesta kuulutuksesta yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla. Kemikaaliturvallisuuslain mukaiset lupahakemukset katsotaan edelleen olevan tarpeen antaa tiedoksi julkisella kuulutuksella, koska ne voivat koskea asianosaisten lisäksi yleisöä, jota asia koskee. Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla ei ole kaikkia kemikaaliturvallisuuslain 6 §:n 23 kohdassa säädettyjä osapuolia tiedossa, jonka vuoksi julkinen kuulutus on tarpeen. Poiketen yleislain säännöksestä kuulutusaika olisi kuitenkin vähintään 30 vuorokautta. Poiketen hallintolain 62 b §:stä, joka koskee kuulutuksessa julkaistavia henkilötietojen käsittelyä, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16

§:n 3 momentin estämättä toiminnanharjoittajan nimen ja yhteystiedot, jotka sisältävät henkilötietoja ja sijaintitietoja tulisi poistaa viranomaisen verkkosivuilta vasta päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Toimivaltaisen lupaviranomaisen tehtävänä olisi huolehtia, että lupa-asian hakemusasiakirjat ovat sähköisesti nähtävillä vähintään kuulutusajan. Lupaviranomainen olisi vastuussa myös tietojen poistamisesta, mahdollisesta täydentämisestä tietoverkkoon sekä siitä, ettei tietoverkossa julkaista salassapidettäviä tietoja. Lähtökohtaisesti nähtävillä oleminen tarkoittaisi mahdollisuutta tutustua asiakirjoihin vain sähköisesti. Esimerkiksi suuria kartta-asiakirjoja ei kuitenkaan tietoteknisesti välttämättä pystytä julkaisemaan verkkosivuilla, jolloin nämä voitaisiin pitää nähtävillä viranomaisen määräämässä paikassa.

Pykälän 1 momentissa poikettaisiin hallintolain 62 b §:stä henkilötietojen nähtävilläpitoajan suhteen. Kemikaaliturvallisuuslain mukaisissa lupa-asiakirjoissa henkilötietoja voi olla toiminnanharjoittajien elinkeinotoiminnassa käyttämissä toiminimissä ja sijaintitietoja yhteystiedoissa. Hallintolain 62 b § mahdollistaisi tiedonsaannin kannalta välttämättömien henkilötietojen julkaisemisen julkisuuslain 16 §:n 3 momentin estämättä, mutta se velvoittaisi viranomaisen poistamaan henkilötiedot tietoverkosta hallintolain 62 §:n 3 momentissa ja 62 a §:n 2 momentissa tarkoitettua nähtävilläpitoajan jälkeen. Ehdotettua muutosta pidetään tarpeellisena asianosaisten ja yleisön, jota asia koskee tiedonsaannin turvaamiseksi siten kuin Seveso III-direktiivin 15 artiklan 7 kohdassa säädetään. Tiedon käsittely olisi näin ollen lainmukaista luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (jäljempänä *EU:n yleinen tietosuojasetus*) 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan nojalla.

Vaarallisista aineista koskevista lupahakemuksista tiedottaminen edellyttää pidempää nähtävilläpitoaika kuin hallintolain 62 b §:ssä säädettäisiin muun muassa julkisella vallalla perustuslain mukaan olevan terveellisen ympäristön turvaamisvelvoitteen ja haitankärsijöiden aseman turvaamisen vuoksi sekä Euroopan unionin ympäristötietodirektiivin ja Seveso III-direktiivin asettamien velvoitteiden täyttämiseksi. Edellä mainitut direktiivit edellyttävät viranomaisia aktiivisesti ja järjestelmällisesti levittämään yleisölle ympäristötietoa erityisesti tietoverkon ja/tai sähköisten välineiden avulla ja asettamaan kuulemisen ja tiedottamisen eri vaiheille kohtuulliset määräajat, joilla mahdollistetaan, että yleisölle tiedottamiseen ja yleisön, jota asia koskee, valmistautumiseen sekä tehokkaaseen osallistumiseen ympäristöä koskevaan päätöksentekoon jää riittävästi aikaa. Kuulutusta koskevat säännökset olisivat myös vastaavat kuin ympäristölupaa koskevien kuulutusäännökset, jolloin julkinen kuulutus voitaisiin suorittaa yhtenäisesti tapauksissa, joissa sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain (764/2019) säännöksiä.

Tiedonsaannin kannalta välttämättöminä henkilötietoina voitaisiin pitää toiminnanharjoittajan nimeä ja toiminnan sijaintipaikan tietoja. Sähköisesti julkaistavissa hakemusasiakirjoissa ja kuulutuksessa olisi tarpeen ilmoittaa toiminnanharjoittajan nimi ja hankkeen sijainti, jotta asia tulisi riittävästi yksilöidyksi, ja jotta asianosaiset ja yleisö voisivat arvioida hankkeen ympäristövaikutuksia sen sijaintipaikan ympäristöön. Tietoja julkaistaessa viranomaisen olisi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, ettei yleisessä tietoverkossa julkaista salassapidettäviä tietoja.

Toiminnan sijaintipaikka voi olla sama kuin henkilön asuinpaikka ja siten henkilöä koskeva tunnistetieto. Huomionarvoista kuitenkin on, että vaikka kyse olisikin luonnollista henkilöä koskevasta tunnistetiedoista, liittyisi tämä tieto aina elinkeinotoimintaan. Näiden henkilötietojen näkemisestä tietoverkossa julkaistavassa kuulutuksessa ehdotetaan sen sallivaa säännöstä. Säännös olisi erityissäännös julkisuuslain 16 §:n 3 momenttiin nähden. Julkisuuslain 16 §:n 3

momentissa säädetään viranomaisen henkilörekisterin henkilötietoja sisältävän tiedon luovuttamisesta ja luovuttamisen edellytyksistä. Säännöksen mukaan tiedon saa luovuttaa, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Kun tieto luovutetaan internetin kautta, viranomainen ei voi varmistua luovutuksensaajan oikeudesta henkilötiedon käyttämiseen, koska tieto on kenen tahansa internetin käyttäjän saatavissa. Jotta kuulutus ja hakemusiakirjat voisivat sisältää tiedoksianton kannalta olennaisen tiedon, on asiasta tarpeen säätää julkisuuslain edellä mainitusta säännöksestä poikkeavalla tavalla.

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 4 kohdassa annetaan mahdollisuus kansallisesti poiketa käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteesta edellyttäen, että kansallinen lainsäädäntö muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhteisen toimenpiteen tietosuoja-asetuksen 23 artiklasta ilmenevien tavoitteiden turvaamiseksi. Näitä tavoitteita ovat muun muassa muut unionin tai jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvät tärkeät tavoitteet, erityisesti unionille tai jäsenvaltiolle tärkeä taloudellinen tai rahoituksellinen etu, mukaan lukien rahan, talousarvion ja verotukseen liittyvät asiat sekä kansanterveys ja sosiaaliturva. Säännösehdotus takaa EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti unionin tai jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyviä tärkeitä tavoitteita. Sääntelyä voidaan pitää lisäksi välttämättömänä ja oikeasuhteisena ottaen huomioon, että julkisessa kuulutuksessa saisi julkaista ainoastaan tiedonsaannin kannalta välttämättömät henkilötiedot.

Ehdotuksen mukaisesti viranomaisen verkkosivuilla julkaistavat henkilötiedot olisi poistettava tietoverkosta viimeistään, kun lupapäätös on saanut lainvoiman, koska kuulutusta ja hakemusiakirjoja ei ole tarpeen pitää tietoverkossa nähtävillä useita vuosia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lupahakemuksen tiedoksiannosta ja tiedottamisesta. Momenttia muutettaisiin siten, että säännökseen lisättäisiin viittaus kuntalakiin. Kuntalain (410/2015) 29 §:n mukaan kunnassa valmistelussa olevista asioista on annettava riittävästi tietoa asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Ehdotuksen mukaan vaikutusalueen kunnissa tieto kuulutuksesta julkaistaisiin kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedottaminen kunnissa voisi tapahtua esimerkiksi linkittämällä lupaviranomaisen kuulutus kunnan verkkosivuille. Tieto kuulutuksen julkaisemisesta tulisi olla nähtävillä toiminnan vaikutusalueen kuntien verkkosivuille lähtökohtaisesti saman ajan kuin se olisi toimivaltaisen lupaviranomaisen verkkosivuille eli vähintään 30 vuorokautta. Tieto kuulutuksesta tulisi julkaista kunnissa viipymättä sen jälkeen, kun kuulutus on julkaistu lupaviranomaisen verkkosivuille. Säännös ei kuitenkaan estäisi kuntia tiedottamasta kuulutuksen julkaisemisesta verkkosivujen lisäksi myös muulla tavalla, jos sen katsottaisiin olevan tarpeellista yleisön osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien turvaamiseksi.

Sanomalehdessä tapahtuvan tiedottamisen on katsottava tehostavan tiedonkulkua ja se esitetään säilytettäväksi. Viranomaisen harkintavaltaa kuulutuksen julkaisemisesta koskevaan tiedottamiseen esitetään kuitenkin laajennettavaksi. Voimassa olevan lain mukaan kuulutuksen julkaisemisesta on tullut ilmoittaa vähintään yhdessä toiminnan vaikutusalueella leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen ole muutoin ilmeisen tarpeetonta. Laista esitetään poistettavaksi ilmeisyysvaatimus, jolloin viranomainen voisi harkita nykyistä laajemmin sanomalehtitiedottamisen tarpeellisuutta.

Pykälän 2 momentista poistettaisiin sanomalehti-ilmoituksella annettava tiedoksianto yleisölle, jota asia koskee. Sen sijaan pykälään lisättäisiin informatiivinen viittaus hallintolakiin. Lupahakemus annettaisiin erikseen tiedoksi yleisölle, jota asia koskee noudattaen mitä, hallintolain 55 §:ssä säädetään tiedoksiantotavoista. Käytännössä turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on kaa-

vatietojen osalta tiedossa haetun toiminnan rajanaapurit ja muut asianosaiset, joille tieto toimitettaisiin tavallisena tiedoksiannona. Hallintolain 55 §:n edellytysten täytyessä tiedoksiannon voisi tehdä myös yleistiedoksiannon. 'Yleisö, jota asia koskee' –määritelmä kattaa myös järjestöt. Eri järjestöjen yhteyttä hankkeeseen voi olla hankala arvioida, jolloin 1 momentissa säädetty julkinen kuulutus turvaisi asian tiedoksisaannin. Jos asianosainen olisi ilmaissut halukkuutensa sähköiseen asiointiin, voitaisiin ilmoitus lähettää sähköisesti sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnasta annetun lain 19 §:n mukaisesti.

1 ja 2 momenttiin lisättävät säännökset vastaisivat Seveso III-direktiivin 15 artiklan 7 kohtaa sekä YVA-direktiivin 6 artiklan 5 ja 6 kohtia.

Pykälän 3 momentiksi ehdotetaan lisättävän säännös, joka sisältäisi viittauksen kansainvälistä kuulemismenettelyä koskevaan uuteen YVA-lain 29 a §:ään. Säännös tulisi sovellettavaksi silloin, kun olisi kyse kemikaaliturvallisuuslain soveltamisalaan kuuluvasta hankkeesta, jolla on todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia ja hankkeesta on järjestetty YVA-lain 5 luvussa tarkoitettu kansainvälinen kuulemismenettely. Ehdotetulla muutoksella täydennettäisiin YVA-direktiivin 7 artiklan täytäntöönpanoa kansallisessa lainsäädännössä. Kansainvälisen kuulemismenettelyn asiakirjojen toimittamiskustannuksista säädetään YVA-lain 38 §:ssä.

104 f §. *Lupapäätöksen tiedoksianto.* Kemikaaliturvallisuuslakiin ehdotetaan lisättävän säännökset lupapäätöksen julkisesta kuulutuksesta, tiedoksiannosta sekä kansainvälisestä kuulemismenettelystä.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan lisättävän säännös lupapäätöksen julkisesta kuulutuksesta hallintolain 62 a §:n mukaisesti. Lupapäätöksen julkinen kuulutus on tarpeen, jotta yleisö, jota asia koskee saa myös tiedon annetusta päätöksestä. Hallintolain 62 b §:n nojalla Turvallisuus- ja kemikaalivirasto julkaisisi julkisen kuulutuksen ja kuulutettavan asiakirjan tiedot, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Edellä mainitun pykälän mukaan henkilötiedoista julkaistaan kuitenkin ainoastaan tiedonsaannin kannalta välttämättömät henkilötiedot ja ne voidaan julkaista sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään. Asiakirjan nähtävillä asettamista koskevan ilmoituksen sekä julkisen kuulutuksen ja kuulutettavan asiakirjan sisältämät henkilötiedot olisi poistettava yleisestä tietoverkosta viranomaisen verkkosivuilta hallintolain 62 §:n 3 momentissa ja 62 a §:n 2 momentissa tarkoitettuna nähtävillä pitoajan kuluttua. Tiedon käsittely olisi näin ollen lainmukaista EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan nojalla.

Vaarallisista aineista koskevista lupahakemuksista tiedottaminen kuulutuksella on tarpeen muun muassa julkisella vallalla perustuslain mukaan olevan terveellisen ympäristön turvaamisvelvoitteen ja haitankärsijöiden aseman turvaamisen vuoksi sekä Euroopan unionin ympäristötietodirektiivin ja Seveso III-direktiivin asettamien velvoitteiden täyttämiseksi. Edellä mainitut direktiivit edellyttävät viranomaisia aktiivisesti ja järjestelmällisesti levittämään yleisölle ympäristötietoa erityisesti tietoverkon ja/tai sähköisten välineiden avulla ja asettamaan kuulemisen ja tiedottamisen eri vaiheille kohtuulliset määräajat, joilla mahdollistetaan, että yleisölle tiedottamiseen ja yleisön, jota asia koskee, valmistautumiseen sekä tehokkaaseen osallistumiseen ympäristöä koskevaan päätöksentekoon jää riittävästi aikaa.

Tiedonsaannin kannalta välttämättöminä henkilötietoina voitaisiin pitää toiminnanharjoittajan nimeä ja toiminnan sijaintipaikan tietoja. Sähköisesti julkaistavissa hakemusasiakirjoissa ja kuulutuksessa olisi tarpeen ilmoittaa toiminnanharjoittajan nimi ja hankkeen sijainti, jotta asia

tulisi riittävästi yksilöidyksi, ja jotta asianosaiset ja yleisö voisivat arvioida hankkeen ympäristövaikutuksia sen sijaintipaikan ympäristöön. Tietoja julkaistaessa viranomaisen olisi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, ettei yleisessä tietoverkossa julkaista salassapidettäviä tietoja.

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 4 kohdassa annetaan mahdollisuus kansallisesti poiketa käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteesta edellyttäen, että kansallinen lainsäädäntö muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhteisen toimenpiteen tietosuoja-asetuksen 23 artiklasta ilmenevien tavoitteiden turvaamiseksi. Näitä tavoitteita ovat muun muassa muut unionin tai jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvät tärkeät tavoitteet, erityisesti unionille tai jäsenvaltiolle tärkeä taloudellinen tai rahoituksellinen etu, mukaan lukien rahan, talousarvioon ja verotukseen liittyvät asiat sekä kansanterveys ja sosiaaliturva. Säännöshehdotus takaa EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti unionin tai jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyviä tärkeitä tavoitteita. Sääntelyä voidaan pitää lisäksi välttämättömänä ja oikeasuhteisena ottaen huomioon, että julkisessa kuulumuksessa saisi julkaista ainoastaan tiedonsaannin kannalta välttämättömät henkilötiedot.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättävän myös säännös tiedoksiannosta. Yleisölle, jota asia koskee, annettaisiin tiedoksi lupapäätös erikseen siten kuin hallintolaissa on säädetty hallintopäätöksen tiedoksiannosta. Seveso III-direktiivin 23 artiklan b alakohdan mukaan yleisöllä, jota asia koskee, tulee olla mahdollisuus muutoksenhakuun. Muutoksenhakuoikeuden turvaamiseksi hallintopäätös tulisi antaa tiedoksi yleisölle, jota asia koskee siten kuin siitä on säädetty hallintolaissa. Selvyyden vuoksi lisättäisiin informatiivinen viittaus hallintolakiin hallintopäätöksen tiedottamisesta yleisölle, jota asia koskee. Vastaavasti kuin lupahakemuksen tiedoksiannossa, lupaviranomaisella ei ole tiedossa kaikkia 'yleisöllä, jota asia koskee' -määritelmän mukaisia osapuolia. Tiedossa oleville osapuolille tulisi kuitenkin antaa erikseen tieto lupapäätöksestä muutoksenhakuoikeuden turvaamiseksi. Ehdotus vastaisi YVA-direktiivin 9 artiklan 1 kohtaa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan lisättävän säännös, joka sisältäisi viittauksen YVA-lain uuteen 29 a §:ään. Säännös tulisi sovellettavaksi silloin, kun olisi kyse kemikaaliturvallisuuslain soveltamisalaan kuuluvasta hankkeesta, jolla on todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia ja hankkeesta on järjestetty YVA-lain 5 luvussa tarkoitettu kansainvälinen kuulemismenettely. Ehdotetulla lisäyksellä täydennettäisiin YVA-direktiivin 7 artiklan täytäntöönpanoa kansallisessa lainsäädännössä. Kansainvälisen kuulemismenettelyn asiakirjojen kääntämiskustannuksista säädetään YVA-lain 38 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan lisättävän informatiivinen viittaus eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettuun lain 14 §:ään. Edellä mainittua pykälää noudatettaisiin sen sijaan, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään tapauksissa, joissa ympäristölupien käsittely yhteensovitetään.

128 §. Valitusoikeus. Kemikaaliturvallisuuslakiin ehdotetaan lisättävän muutoksenhakusäännöksiin valitusoikeutta koskeva pykälä, jossa säädettäisiin tarkemmin valitusoikeudesta. Asianosaisten lisäksi valitusoikeus olisi myös sellaisilla rekisteröidyillä yhdistyksillä tai säätiöillä, joiden tarkoituksena on toiminnan sijaintialueen luonnon-, ympäristön- tai terveydensuojelun edistäminen sekä päätöstä koskevan toiminnan sijaintialueen kunnalla.

Seveso III-direktiivin 23 artiklan b alakohta ja YVA-direktiivin 11 artiklan 1 kohta velvoittavat, että jäsenmaiden on varmistettava kansallisessa oikeusjärjestelmässä yleisöön kuuluville, jota asia koskee, päätösten, toimien tai laiminlyöntien asiasisällön taikka niihin liittyvien menettelyjen laillisuus uudelleen tutkittavaksi. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 §:n 1 momentissa säädetään yleisesti asianosaisen valitusoikeudesta. Seveso III-direktiivin 3 artiklan 18 kohdan nojalla 'yleisöön, jota asia koskee' -määritelmään katsotaan myös kuuluvan järjestöt.

Euroopan komission aloittamissa rikkomusmenettelyissä komission kiinnitti huomiota järjestöjen valitusoikeuden puuttumiseen. Kemikaaliturvallisuuslakiin lisättäisiin näin ollen alueellisten järjestöjen lisäksi myös kuntien valitusoikeus kemikaaliturvallisuuslain nojalla annettavista lupapäätöksistä, jotka koskevat myös YVA-lain mukaisia hankkeita. Näin ollen valitusoikeus olisi järjestöillä ja kunnilla kaikista merkittävistä hankkeista, joista kemikaaliturvallisuuslain 23 ja 58 §:n nojalla annettaisiin päätös. Århusin yleissopimuksen 9 artiklan nojalla jäsenmaiden on kansallisessa lainsäädännössä turvattava yleisön muutoksenhakuoikeus asianosaisten lisäksi järjestöille.

6.2 Kaivoslaki

40 §. *Lupahakemuksesta tiedottaminen.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti. Se sisältää viittauksen hallituksen esityksen 50/2021 sisältämään YVA-lain uuteen 29 a §:än. Pykälä koskee lupaviranomaisen velvollisuuksia valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavissa hankkeissa.

Säännös tulisi sovellettavaksi silloin, kun olisi kyse kaivoslain soveltamisalaan kuuluvasta hankkeesta, jolla olisi todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia ja hankkeeseen sovellettaisiin YVA-lain 5 luvussa tarkoitettua kansainvälistä menettelyä.

58 §. *Lupapäätöksestä tiedottaminen.* Pykälään ehdotetaan lisättävän uusi 8 momentti, joka sisältäisi viittauksen YVA-lain uuteen 29 a §:än. Säännös tulisi sovellettavaksi silloin, kun olisi kyse kaivoslain soveltamisalaan kuuluvasta hankkeesta, jolla on todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia ja hankkeesta on järjestetty YVA-lain 5 luvussa tarkoitettu kansainvälinen menettely. Lupapäätöksen toimittamista koskeva velvoite koskisi kaikkia YVA-menettelyyn osallistuneita valtioita.

6.3 Ydinenergilaki

23 §. *Lupahakemuksen käsitteleminen.* Pykälään ehdotetaan lisättävän uusi 7 momentti, joka sisältäisi viittauksen YVA-lain uuteen 29 a §:ään, joka koskee lupaviranomaisen velvollisuuksia valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavissa hankkeissa. Pykälän otsikosta (Lupahakemuksen käsitteleminen) huolimatta lupaviranomaisella olisi YVA-lain mukaan velvollisuuksia paitsi lupahakemuksesta myös lupapäätöstä koskien.

Ydinenergilain 23 §:n 7 momentiksi ehdotettava säännös tulisi sovellettavaksi silloin, kun olisi kyse ydinenergilain soveltamisalaan kuuluvasta hankkeesta, jolla olisi todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia ja hankkeeseen sovellettaisiin YVA-lain 5 luvussa tarkoitettua kansainvälistä menettelyä. Ehdotetulla muutoksella täydennettäisiin YVA-direktiivin 7 artiklan täytäntöönpanoa kansallisessa lainsäädännössä Euroopan komission antaman virallisen huomautuksen johdosta.

7 Lakia alemman asteinen sääntely

Vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta annettua valtioneuvoston asetusta (685/2015) ja räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta annettua valtioneuvoston asetusta (819/2015) muutettaisiin lupakäsittelyn osalta koskien viittauksia YVA-lakiin sekä asetukseen tehtäisiin teknisiä korjauksia lainsäädännön täsmentämiseksi komission antaman virallisen huomautuksen johdosta.

Ulkoisista pelastussuunnitelmista annettuun sisäministeriön asetukseen (1286/2019) lisättäisiin Seveso III-direktiivin mukainen 'yleisö, jota asia koskee' -määritelmä.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan vuoden 2021 kuluessa.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ehdotettuihin säännöksiin liittyvät keskeiset perusoikeudet ovat perustuslain 20 §:n vastuu ympäristöstä (jäljempänä *ympäristöperusoikeus*) ja 10 §:n yksityiselämän suojan osalta henkilötietojen suoja.

Ympäristöperusoikeus, kansalaisvaikuttaminen ja osallistuminen

Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Säännöksellä on läheinen yhteys perustuslain 2 §:n 2 momenttiin, jonka nojalla kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämiseen.

Kemikaaliturvallisuuslakiin esitettyjen muutosten tarkoituksena on pääosin täydentää YVA-direktiivin ja Seveso III-direktiivin täytäntöönpanoa kansallisessa lainsäädännössä, jonka voidaan katsoa parantavan säädösten YVA-lain huomioon ottamista päätöksenteossa ja turvata päätöksentekoon liittyvää riittävät tiedonsaanti- ja osallistumismahdollisuuksia. Tällä voidaan katsoa olevan ympäristöperusoikeuden toteutumista edistävä vaikutus. (HE 309/1993 vp, s. 67) Esitetyt viittaussäännökset YVA-lakiin koskevat ympäristövaikutusten arvioinnin huomioonottamista lupakäsittelyssä sekä menettelyjä valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnissa. Muiden valtioiden osallistumismahdollisuuksien turvaaminen säädöksissä edistää tiedonsaantia kansalliseen ympäristöä koskevaan päätöksentekoon, millä voidaan myös omalta osaltaan katsoa olevan ympäristöperusoikeuden toteutumista edistävä vaikutus. Muutoksenhaun osalta valitusoikeus kemikaaliturvallisuuslaissa laajenisi 23 ja 58 §:ssä säädetyistä lupapäätöksistä myös alueellisille ympäristö-, luonto- ja terveysjärjestöille ja sijaintikunnille. Myös tältä osin muutos voidaan katsoa olevan perustuslain 20 §:n 2 momentin sekä perustuslakivaliokunnan tulkinnan mukainen. (PeVL 38/1998 vp, s. 2)

Henkilötietojen suoja

Kemikaaliturvallisuuslakiin muutettavaksi ehdotettu 104 b §:n 1 momentti ja 104 f §:n 1 momentti antaisivat viranomaiselle mahdollisuuden luovuttaa rajatusti henkilötietoja julkisen kuulutuksen yhteydessä.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Lisäksi henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Lähtökohtana mainitussa perustuslain momentissa on, että oikeushenkilöt eivät kuulu säännöksen soveltamisalaan. Toisaalta on kuitenkin huomattava, että henkilötiedon määritelmä on laaja. EU:n yleisen tietosuojasetuksen (EU) 2016/679 mukaan henkilötiedolla tarkoitetaan kaikkia tunnistettuun tai suoraan tai epäsuorasti tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyviä tietoja.

Perustuslakivaliokunta on arvioidessaan henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä vakiintuneissa ratkaisukäytännössään katsonut, että tällaista sääntelyä on tarkasteltava perustuslain 10 §:n kannalta. Valiokunnan mukaan lainsäätäjän ratkaisuvaltaa rajoittaa paitsi perustuslain 10 §:n 1 momentti, jonka mukaan henkilötietojen suojasta säädetään lailla, myös se, että henkilö-

HE 169/2021 vp

tietojen suoja osittain sisältyy samassa momentissa turvatun yksityiselämän suojan piiriin. Valiokunnan mukaan lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa. (PeVL 14/2018 vp s. 2)

Perustuslakivaliokunta on tuonut esille, että yksityiselämän ja henkilötietojen suoja tulee suhteuttaa toisiinsa perus- ja ihmisoikeuksiin sekä muihin painaviin yhteiskunnallisiin intresseihin. Lainsäätäjän tulee turvata yksityiselämän ja henkilötietojen suoja tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa. Perustuslakivaliokunta on painottanut, että yksityiselämän ja henkilötietojen suojalla ei ole etusijaa muihin perusoikeuksiin nähden. Arvioinnissa on kyse kahden tai useamman perusoikeussäännöksen yhteensovittamisesta ja punninnasta (PeVL 54/2014 vp ja PeVL 10/2014 vp). Perustuslakivaliokunta on korostanut erityisesti asiakirjajulkisuuden ja henkilötietojen suojan välistä tasapainoa (PeVL 14/2018 vp, s. 8 ja PeVL 22/2008 vp, s. 4/I).

Perustuslakivaliokunta on viranomaisten tietojen luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä arvioiessaan kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus voivat liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (PeVL 62/2010 vp, s. 4/I; PeVL 17/2016 ja PeVL 10/2014). Valiokunta ei toisaalta ole pitänyt hyvin väljiä ja yksilöimättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin. (PeVL 59/2010 vp, s. 4)

Kemikaaliturvallisuuslakiin muutettavaksi ehdotetussa säännöksessä on kyseessä henkilötietojen luovuttamisen ajallinen laajentaminen suhteessa yleislakiin. Välttämättömyysvaatimus vastaa näin ollen perustuslakivaliokunnan vakiintunutta tulkintaa ja luovutettavat tiedot on yksilöity säännöksessä. Käytännössä henkilötietoja luovutetaan vain elinkeinotoimintaan liittyvän toiminimen ja yhteystietojen osalta. Tiedonsaannin kannalta nämä tiedot ovat välttämättömiä ja henkilötietojen suojasta ei siten poiketa. Perustuslakivaliokunnan tulkinnan mukaan erottelua puoltavat seikat saavat myös erityisen painoarvon säädettäessä viranomaisen oikeudesta luovuttaa tietoja salassapitosäännösten estämättä sähköisessä toimintaympäristössä (PeVL 12/2019 vp, s. 4). Säännösehdotus täyttää EU:n yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti yleisen edun mukaisen tavoitteen ja on oikeasuhtainen edellä esitettyjen perusteluiden nojalla. Ehdotus on myös tarkkarajainen ja ulottuu EU:n yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti vain välttämättömiin henkilötietoihin.

Asetuksenantovaltuutus

Lakiehdotus sisältää kemikaaliturvallisuuslain muutosehdotuksen osalta säännöksen valtioneuvoston asetuksenantovallasta. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin lakiin ehdotetun 26 §:n nojalla antaa tarkempia säännöksiä lupapäätöksen sisällöstä ja lupapäätöksestä tiedottamisesta. Ehdotetun valtuussäännöksen nojalla voitaisiin antaa tarkempia teknisiä säännöksiä valtioneuvoston asetuksella lupapäätöksen sisällöstä ja tiedottamisesta. Lakiehdotuksen norminantovaltuus ei ole ristiriidassa perustuslain 80 §:n kanssa.

Edellä esitetyn perusteella lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella ja koska kemikaaliturvallisuuslakia, kaivoslakia ja ydinenergialakia koskeissa direktiiveissä on säännöksiä, jotka ehdotetaan pantaviksi täytäntöön lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 6 §:n 23 kohta, 26 § sekä 104 b §:n otsikko, 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 23 kohta laissa 1142/2016 ja 104 b §:n otsikko, 1 ja 2 momentti laissa 358/2015, sekä *lisätään* 104 b §:ään, sellaisena kuin se on laissa 358/2015, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, sekä lakiin uusi 104 f ja 127 a § seuraavasti:

6 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

23) *yleisöllä, jota asia koskee* yleisöä, johon onnettomuus vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa, ja yleisöä, jonka etua asiaa koskeva päätös koskee, sekä niitä rekisteröityjä yhdistyksiä ja säätiöitä, joiden tarkoituksena on luonnon-, ympäristön- tai terveydensuojelun edistäminen alueella, jota päätös koskee;

26 §

Ympäristövaikutusten arvioinnin huomioon ottaminen luvassa

Toiminnanharjoittajan on toimitettava 23 ja 58 §:ssä tarkoitettua lupaa hakiessaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 25 §:ssä tarkoitettut asiakirjat, jos kyseessä on mainitussa laissa tarkoitettu ympäristövaikutusten arviointimenettelyä edellyttävä hanke.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on 1 momentissa tarkoitettua lupahakemusta koskevassa päätöksessä otettava huomioon perusteltu päätelmä, ympäristövaikutusten arviointi sekä mahdollisten kansainvälisten kuulemisten tulokset ja sisällytettävä lupapäätökseen perusteltu päätelmä soveltaen, mitä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 26 §:ssä säädetään, sekä varmistettava perustellun päätelmän ajantasaisuus soveltaen, mitä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 27 §:ssä säädetään.

Tarkempia säännöksiä lupapäätöksen sisällöstä ja lupapäätöksestä tiedottamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

12 a luku

Lupa-asiasta kuuleminen ja tiedottaminen

104 b §

Lupahakemuksen tiedoksianto

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on annettava lupahakemus tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa. Kuulutus ja hakemusasiakirjat on kuitenkin pidettävä nähtävillä vähintään 30 vuorokautta. Kuulutus ja hakemusasiakirjat voivat sisältää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä toiminnanharjoittajan nimen ja toiminnan sijaintipaikan tiedot. Viranomaisen verkkosivuilla julkaistavat henkilötiedot on poistettava viranomaisen verkkosivuilta päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Tieto kuulutuksesta on julkaistava myös toiminnan vaikutusalueen kunnissa noudattaen, mitä kuntalain (410/2015) 108 §:ssä säädetään. Lisäksi kuulutuksen julkaisemisesta on tiedotettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai julkaiseminen ole muutoin tarpeellista. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on annettava lupahakemus erikseen tiedoksi yleisölle, jota asia koskee, noudattaen, mitä hallintolaissa säädetään asiakirjan tiedoksiannosta.

Lupaviranomaisen velvoitteista niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:ssä.

104 f §

Lupapäätöksen tiedoksianto

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on annettava lupapäätös tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa. Lupapäätös on lisäksi annettava erikseen tiedoksi yleisölle, jota asia koskee.

Lupaviranomaisen velvoitteista niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:ssä.

Jos lupapäätökseen sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia, noudatetaan sen sijaan, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, mainitun lain 14 §:ää.

16 luku

Muutoksenhaku

127 a §

Valitusoikeus

Sen lisäksi, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 §:n 1 momentissa säädetään, muutosta 23 ja 58 §:ssä tarkoitettua lupaa koskevaan päätökseen saavat hakea myös sellaiset rekisteröidyt yhdistykset ja säätiöt, joiden tarkoituksena on luonnon-, ympäristön- tai terveydensuojelun edistäminen alueella, johon päätöstä koskeva toiminta vaikuttaa, sekä päätöstä koskevan toiminnan sijaintialueen kunta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

kaivoslain 40 ja 58 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kaivoslain (621/2011) 40 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 771/2019 ja 966/2020, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, sekä 58 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 771/2019 ja 966/2020, uusi 8 momentti, jolloin nykyinen 8 momentti siirtyy 9 momentiksi, seuraavasti:

40 §

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Lupaviranomaisen velvoitteista niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:ssä.

58 §

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Lupaviranomaisen velvoitteista niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

ydinenergialain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ydinenergialain (990/1987) 23 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 260/2017 ja 964/2020, uusi 7 momentti seuraavasti:

23 §

Lupahakemuksen käsitteleminen

Lupaviranomaisen velvoitteista niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 7.10.2021

Pääministeri

Sanna Marin

Työministeri Tuula Haatainen

1.

Laki

vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 6 §:n 23 kohta, 26 § sekä 104 b §:n otsikko, 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 23 kohta laissa 1142/2016 ja 104 b §:n otsikko, 1 ja 2 momentti laissa 358/2015, sekä lisätään 104 b §:ään, sellaisena kuin se on laissa 358/2015, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, sekä lakiin uusi 104 f ja 127 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

23) yleisöllä, jota asia koskee yleisöä, johon onnettomuus vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa tai yleisöä, jonka etua asiaa koskeva päätös koskee;

23) yleisöllä, jota asia koskee yleisöä, johon onnettomuus vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa, ja yleisöä, jonka etua asiaa koskeva päätös koskee, sekä niitä rekisteröityjä yhdistyksiä ja säätiöitä, joiden tarkoituksena on luonnon-, ympäristön- tai terveydensuojelun edistäminen alueella, jota päätös koskee;

26 §

26 §

Ympäristövaikutusten arviointi

Ympäristövaikutusten **arviointin huomioon ottaminen luvassa**

Toiminnanharjoittajan on esitettävä 23 §:n mukaista lupaa hakiessaan ympäristövaikutusten arviointiselostus, jos on kysymys ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (468/1994) tarkoitetusta hankkeesta. Siltä osin kuin selostukseen sisältyy tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, ei samoja tietoja vaadita uudestaan.

Toiminnanharjoittajan on toimitettava 23 ja 58 §:ssä tarkoitettua lupaa hakiessaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 25 §:ssä tarkoitetut asiakirjat, jos kyseessä on mainitussa laissa tarkoitettu ympäristövaikutusten arviointimenetelyä edellyttävä hanke.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on 1 momentissa tarkoitettua lupahakemusta koske-

Voimassa oleva laki

Luvasta on käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen arviointi on otettu huomioon.

12 a luku

Lupa-asiasta kuuleminen ja tiedottaminen

104 b §

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on tiedotettava lupahakemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan *asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa (34/1925) säädetään. Kuulutus on julkaistava myös lupaviranomaisen internet-sivuilla, jolloin kuulutus voi sisältää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetyn estämättä toiminnanharjoittajan nimen ja toiminnan sijaintipaikan tiedot. Lisäksi kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta.*

Kuulutuksesta on annettava erikseen tieto yleisölle, jota asia koskee. Jos hakemuksesta on tiedotettava yli kolmellekymmenelle tiedossa olevalle henkilölle tai kun henkilöiden lukumäärää ei tiedetä, voidaan asiasta tiedottaa ilmoittamalla siitä sellaisessa sanomalehdessä, josta vastaanottajan voidaan otaksua parhaiten saavan tiedon.

Ehdotus

vassa päätöksessä otettava huomioon perusteltu päätelmä, ympäristövaikutusten arviointi sekä mahdollisten kansainvälisten kuulemisten tulokset ja sisällytettävä lupapäätökseen perusteltu päätelmä soveltaen, mitä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 26 §:ssä säädetään, sekä varmistettava perustellun päätelmän ajantasaisuus soveltaen, mitä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 27 §:ssä säädetään.

Tarkempia säännöksiä lupapäätöksen sisällöstä ja lupapäätöksestä tiedottamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

12 a luku

Lupa-asiasta kuuleminen ja tiedottaminen

104 b §

Lupahakemuksen tiedoksianto

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on *annettava lupahakemus tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa. Kuulutus ja hakemusasiakirjat on kuitenkin pidettävä nähtävillä vähintään 30 vuorokautta. Kuulutus ja hakemusasiakirjat voivat sisältää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä toiminnanharjoittajan nimen ja toiminnan sijaintipaikan tiedot. Viranomaisen verkkosivuilla julkaistavat henkilötiedot on poistettava viranomaisen verkkosivuilta päätöksen tultua lainvoimaiseksi.*

Tieto kuulutuksesta on julkaistava myös toiminnan vaikutusalueen kunnissa noudattaen, mitä kuntalain (410/2015) 108 §:ssä säädetään. Lisäksi kuulutuksen julkaisemisesta on tiedotettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai julkaiseminen ole muutoin tarpeetonta. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on annettava lupahakemus erikseen tiedoksi yleisölle, jota asia koskee, noudattaen, mitä hallintolaissa säädetään asiakirjan tiedoksiannosta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Lupaviranomaisen velvoitteista niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:ssä.

104 f §

Lupapäätöksen tiedoksianto

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on annettava lupapäätös tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa. Lupapäätös on lisäksi annettava erikseen tiedoksi yleisölle, jota asia koskee.

Lupaviranomaisen velvoitteista niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:ssä.

Jos lupapäätökseen sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia, noudatetaan sen sijaan, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, mainitun lain 14 §:ää.

16 luku

Muutoksenhaku

127 a §

Valitusoikeus

Sen lisäksi, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 §:n 1 momentissa säädetään, muutosta 23 ja 58 §:ssä tarkoitettua lupaa koskevaan päätökseen saavat hakea myös sellaiset rekisteröidyt yhdistykset ja säätiöt, joiden tarkoituksena on luonnon-, ympäristön- tai terveydensuojelun edistäminen alueella, johon päätöstä koskeva toiminta vaikuttaa, sekä päätöstä koskevan toiminnan sijaintialueen kunta.

HE 169/2021 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

kaivoslain 40 ja 58 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään kaivoslain (621/2011) 40 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 771/2019 ja 966/2020, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, sekä 58 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 771/2019 ja 966/2020, uusi 8 momentti, jolloin nykyinen 8 momentti siirtyy 9 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

40 §

40 §

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Lupaviranomaisen on annettava malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhdontalupaa koskeva hakemus tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa. Tieto kuulutuksesta on julkaittava myös toiminnan vaikutusalueen kunnissa noudattaen, mitä kuntalain (410/2015) 108 §:ssä säädetään. Lupaviranomaisen on tiedotettava kuulutuksen julkaisemisesta ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai jos julkaiseminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta. Lupaviranomaisen on annettava kuulutuksesta erikseen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Kuulutuksesta on käytävä ilmi, mitä menettelyä muistutuksia tehtäessä ja mielipiteitä ilmaistaessa on noudatettava. Kuulutus ja hakemusasiakirjat on pidettävä nähtävillä vähintään 30 päivän ajan lupaviranomaisen verkkosivuilla.

Yhteisen alueen järjestäytymättömälle osakaskunnalle lupaviranomainen voi antaa hakemuksen tiedoksi yhteisäluelain (758/1989) 26 §:n estämättä julkisella kuulutuksella noudattaen mitä 1 momentissa säädetään. Jos hakemus koskee osakkaiden oikeutta muutoin kuin vähäisessä määrin, lupaviranomaisen on

Voimassa oleva laki

tiedotettava kuulutuksen julkaisemisesta ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

58 §

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Jos lupapäätökseen sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia, päätöksestä tiedottamiseen sovelletaan sen sijaan, mitä 1–6 momentissa säädetään, mainitun lain 15 §:ää.

Ehdotus

Lupaviranomaisen velvoitteista niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:ssä.

58 §

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Lupaviranomaisen velvoitteista niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:ssä.

Jos lupapäätökseen sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia, päätöksestä tiedottamiseen sovelletaan sen sijaan, mitä 1–6 momentissa säädetään, mainitun lain 15 §:ää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

ydinenergilain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ydinenergilain (990/1987) 23 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 260/2017 ja
964/2020, uusi 7 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

23 §

23 §

Lupahakemuksen käsitteleminen

Lupahakemuksen käsitteleminen

Lupaviranomaisen velvoitteista niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
